

Untitled Document

Angie Kleijn

Bekende digter Jan FE Celliers het vir drie maande ná die Britse troepe Pretoria ingeneem het, onder d

Jan was 34 jaar oud toe die Engelse Oorlog in 1899 uitbreek het en was toe reeds amper vyf ja

Reeds toe Jan agt jaar oud was het hy stadigaan begin doof word. Teen die tyd wat hy van Junie t

Die Celliers-gesin met hulle geliefde “lelik-mooi hondjie”, Prinsie, in die tuin van hulle Sunnyside-
Foto: Carolize Jansen-versameling

Toe die luik in die plankvloer 55 jaar later verwyder is, is die volgende woorde aan die onderkant o

Jan se huis was in Kotzestraat 166 en het tot 1970 behoue gebly, omdat dit weens testamentêre beskikking nie verkoop kon word nie. Lank ná die Celliers-gesin daar uitgetrek het,

In 1971 is 'n woonstelblok daar begin bou en die Genootskap Oud-Pretoria het aan die nuwe eien

Albert en Henri by Prinsie

Foto: Carolize Jansen-versameling

Skuil

Die 'Tydskrif van die Genootskap Oud-Pretoria' van 1971 berig dat Jan destyds in 'Die Brandwa

“. . . Aldag dieselfde, nou al maande lank, in die voorste kamer op 'n stoel, 'n boek in die hand, die go

“Daar kom weer 'n Kakie in. Amper te laat gesien. Woerts! is ek onder die vloer. My vrou trek die tapyte

“Welkom aand en donker: my tyd van die dag om eindelijk 'n bietjie buitentoe te gaan,” het hy geskryf. I

Junie, Julie en Augustus 1900 het op dié manier verbygegaan. Jan het op 29 Mei in dié penarie be

Toe die oorlog uitbreek het, het Jan op 16 Oktober 1899 aan die Kaaplandse front by Colesberg gev

Toe dié plan misluk, is hulle terug na Pretoria, maar generaal Louis Botha het alle vegtende burg

Die oorspronklike vuurherd van die Celliers-gesin se huis in die woonstelblok se ingangsportaal.

Foto: Carolize Jansen-versameling

Vermom

Dit was Drienie Joubert, vrou van die kommandant-generaal van die Zuid-Afrikaansche Republiek

Drienie se dogter en haar twee seuntjies is op 24 Augustus met 'n perdekar, waarmee sy groente

In die 'Tydskrif van die Genootskap Oud-Pretoria' van 1971 word Jan as volg oor dié ontsnapping aan

“Ek het 'n rok aan. Oor my skouers 'n mantel met hoë opgeslaande kraag, om my kort hare van agter t

Jan FE Celliers se huis in Kotzestraat 166, Sunnyside

Foto: 'Tydskrif van die Genootskap Oud-Pretoria' Nr/No 65-71 van 1971

Ontsnap

Die 'Tydskrif' berig verder: “By die tuinhekkie loop 'n Kakie by hulle verby, 'n ent verder hou nog

“Van Leeubrug gaan hulle Kerkstraat op in die rigting van die Kerkplein tot voor die huis van ds HS Bos

“Dis op die middel van die dag. Die wind dreig om sy hoed af te waai. Die stof is hinderlik. By Hovesdri

“Hulle gaan ’n groot kamp van Engelse soldate verby; dan by Eloff se plantasie verby waar die eerste w

“Dit was maar die begin; eers maande later, na baie swaarkry en onaangename ervarings, het hy die kommando bereik – en tot die einde van die oorlog in die veld gebly.”

Jan en Susanna met hulle twee jonger seuns Henri en Albert by Prinsie in hulle tuin
Foto: Carolize Jansen-versameling

Gebore

Johannes Francois Elias Celliers is op 12 Januarie 1865 op die plaas Wagenmakersvallei in die o

Jan het 'n broer, Isaac Bisseaux, en drie susters, Susanna Wilhelmina (Sannie), Anna Sibella Mag

Drie jaar na Jan se geboorte is die Celliers-gesin na Kaapstad waar sy pa subredakteur van 'Het V

Die blok woonstelle wat op die erf gebou is waar Jan se huis gesloop is

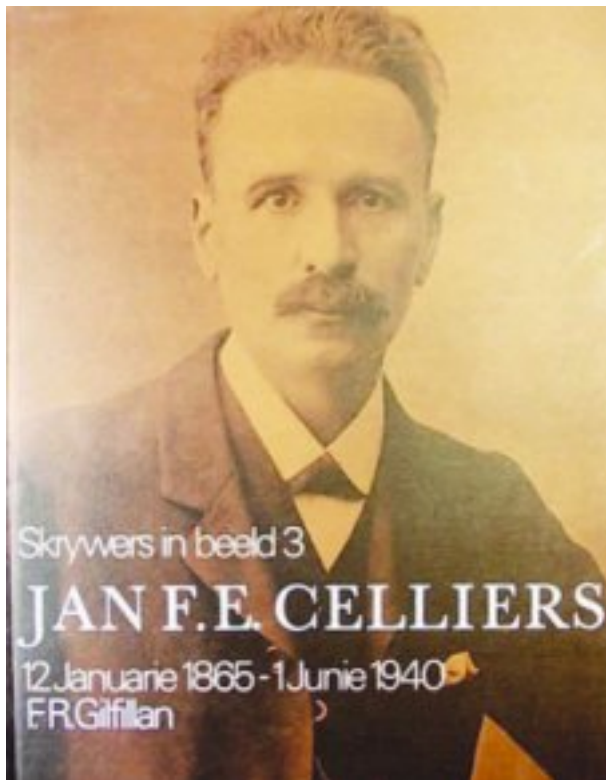
Foto: Carolize Jansen-versameling

Skool

In Kaapstad was Jan in 'n Skotse kerkskool. Ná die gesin se aankoms in Pretoria was hy eers in

Jan het een van sy eerste gedigte in Nederlands in 1884 geskryf. Sy eerste Afrikaanse gedig het 1

In 1894 het hy Staatsbibliotekaris in Pretoria geword en het op 6 Desember daardie jaar met Susa

'Skrwers in beeld 3 – Jan FE Celliers' deur FR Gilfillan

Foto: Bid Or Buy

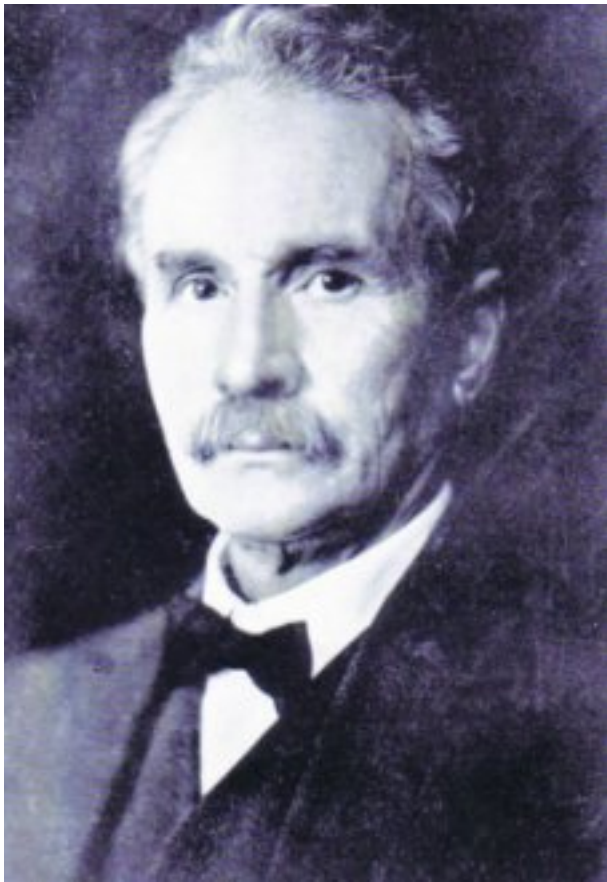
Ná oorlog

Ná die oorlog het Jan op 9 Junie 1902 na Pretoria teruggekeer, net om uit te vind dat hy sy pos a

Van daar is hulle na Switzerland waar Jan letterkunde studeer het. Hulle het naby Clarens gebly e

Die gesin is in Junie 1907 terug na hulle huis in Sunnyside, maar Jan was werkloos. Hy het later w

In 1910 het hy en Gustav S Preller van die oprigters van 'Die Brandwag' geword. Jan het vir tien j

'n Ouer Jan FE Celliers

Foto: Wikipedia

Gedigte

Daar is baie oor Jan FE Celliers, se laaste bloudig swaig van die Kruis Die lug, en bekendste gedigte on

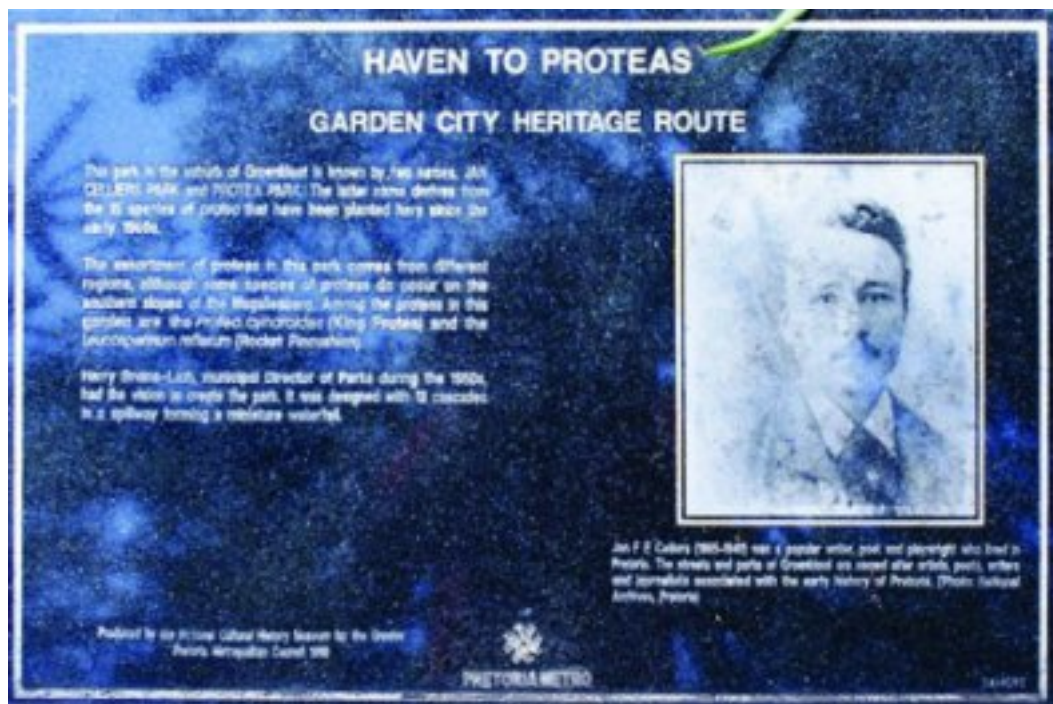
Die 'Tydskrif van die Genootskap Oud-Pretoria' van 1971 berig dat huislikheid opvallend in sy poësie i

“Daar het 'Klein ondeug' (sy jongste seun) die lang gang afgehardloop. Daar het Prinsie, die lelik-mooi wêreld volgerank, die bome uitgeklim . . .”

In 1920 het die Universiteit van Stellenbosch ingespring om Jan van die verveling van sy werk as v

Jan se lesings is egter swak bygewoon, want sy buitengewone professoraat het geen vaste plek in

Hy is in Januarie 1922 terug na Pretoria en is hierna elke jaar vir omtrent 'n maand Stellenbosch to

Die gedenkplaat in Jan Celliers-park, ook Proteapark genoem, in Groenkloof, Pretoria
Foto: Carolize Jansen-versameling

Tragedie

Susanna is in 1926 onverwags oorlede en Jan het gesukkel om die emosionele slag te verwerk. M

Sy oudste seun Johan is in 1919 Europa toe en het tien jaar in Parys as skilder gewerk. Met sy ten

Sy seun Henri het klavier in Europa studeer en met 'n Tsjeggiese pianiste getrou, maar het nooit s

Jan het die huis in Sunnyside finaal in 1927 opgegee en is Europa toe om mediese raad vir sy doofheid in te win. Hy het in 1929 ophou doseer en het vir 'n ruk op Harrismith gewoon.

Daarná het hy in Tamboerskloof in Kaapstad by die skilder John Esterhuizen en sy vrou ingewoon.

Jan is op 1 Junie 1940 in die ouderdom van 75 jaar dood toe hy by Marie in Aucklandpark, Johannesburg.

Die grafte van Celliers, Jan FE: 1865–1940 en Susanna Jacoba (gebore Dürr): 1868–1926 asook
Foto: eggsa